

SÁRISÁPI HÍRMONDÓ

ŠARIŠÁPSKE
SPRÁVY

25. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

2021. DECEMBER

Szabadi Lívia: A VÁRAKOZÁS IDEJE

Várom a havat, hófehéret,
a száncengőt, a nevetéset,
piros sapkának fehér bojtját...
Kandallótűz meleget ont ránk.

Várom a téli nagy csodákat,
feldíszített karácsonyfákat,
narancs-fahéj illatú estet...
Békességet, nyugalmat, csendet!

Várom a családok mosolyát,
a búcsút intő gondok sorát,
a szívekbe költöző imát...
Mikor jön végre egy jobb világ?

Várom karácsony ígértét,
lelkekbe lopott szeretetét...
Várom, hogy ne csak egy nap legyen,
várom: Ne kelljen várni sosem!

Adventi gyertyagyújtás

Kedves Sárísápiak!

Az adventi időszak kezdetével különleges hangulat költözik mindennapjainkba. Készülünk az ünnepre, ünneplőbe öltöztetjük szívünket, lelkünket, otthonainkat. Az esztendő legszebb és legkülönlegesebb időszakát éljük. Fontosabbakká válnak a találkozások, az egymásra való odafigyelés, a rászorulókat támogatása. A gyertyák lángja minden héten újabb üzenetet küld felénk. A béke, a hit, a szeretet, a remény üzenetét. Tiszta szívvel, szeretettel éljünk! Vigyük magunkkal az adventi időszak és karácsony legfontosabb gondolatait! Építkezzünk, merítsünk erőt ezekből majd a hétköznapiakban is.

Az év végéhez közeledve visszatekintünk a múltra és tervezzük a jövőt. A legszebb és a legfájóbb emlékek egyaránt szívünk, lelkünk rakatárának polcaira kerülnek; terveink pedig előre visznek, tette, fejlődésre készítetnek bennünket. Így van ez az itt élő emberek és az önkormányzat életében is.

Néhány nap múlva ünneplőbe öltöznek a fenyőfák, ünneplőbe öltöztetjük a lelkün-

ket. A családjaink, szeretteink körében az ünnepi időszak segítse Önöket a pihenésben, testi, lelki, szellemi feltöltődésben!

Sárísáp Község Önkormányzatának Képviselő-testülete és a polgármesteri hivatal dolgozói nevében kívánok minden Sárísápon élőknek áldott, békés, boldog karácsonyt és egészségben, sikerekben gazdag új esztendőt!

Kollár Károly
polgármester

**Áldott karácsonyi ünnepeket és
békés, boldog új esztendőt kívánunk
községünk minden lakójának!**

**Sárísáp Község Önkormányzat
Képviselő-testülete, a polgármesteri hivatal
dolgozói és a Hírmondó szerkesztői**

Kedves Olvasó!

Az idei adventi és karácsonyi időre Borromeo Szent Károly gondolataival kívánok meghitt várakozást és áldott Ünnepet!

„Íme, szeretteim, elérkezett ez a nagyon jeles és ünnepi időszak. A Szentlélek is így beszél róla: a kegyelem ideje, az üdvösség, a béke és a kiengesztelődés napja. Ezt az időt mennyi vágyakozásban, milyen kitartó sóvárgásban várták repeső szívvel hajdan az ősatyák és a próféták. Milyen túlcordult boldogsággal látta meg végre az igaz Simeon! És milyen ünnepélyességgel tartotta meg mindig az Egyház! Így kell nekünk is eltöltenünk: istenfélelemben, Istent dicsérő lélekkel, és az örök Atya iránti szüntelen hálaadással irgalmaért, melyet e misztériumban megmutatott. Egyszülöttjének ezzel az eljövételével ugyanis irántunk, bűnösök iránti mérhetetlen szeretetéből azt küldte el, aki az ördög zsarnoki hatalmától megszabadít minket, az égbe hív, a mennyei szentélybe vezet be, magát az igazságot mutatja meg nekünk, a helyes erkölcsökre oktat, az erények magvait hinti el köztünk, kegyelme kincseivel tölt el minket, végül pedig gyermekei és az örök élet örökösei közé vesz fel bennünket.

Valóban, miközben az Egyház évenként megünnepeli ezt a misztériumot, arra figyelmeztet, hogy az irántunk megmutatott oly nagy szeretet emlékét

szüntelenül újítsuk meg. Ugyanígy megtanít minket arra is, hogy Krisztus eljövetele nemcsak azoknak volt hasznára, akik az Üdvözítő korában éltek, hanem még most is közli erejét mindannyiunkkal, ha mi is befogadjuk a szent hitünkéből és a szentségekből kapott kegyelmet, amelyet ő érdemelt ki számunkra, és ha életünk erkölceit – neki engedelmeskedve – szerinte akarjuk irányítani.

Tőlünk ezenfelül még azt kívánja az Egyház, hogy értsük meg: a világba ugyan testi valóságában egyszer jött el, de hozzánk – ha mi meg nem akadályozzuk – minden órában és minden percben szívesen eljön, hogy szellemi módon lakjék a lelkünkben kegyelmének bőségével.

Ezért az Egyház, mint istenfélő és üdvösségünkre nagyon törekvő anya, ebben az időszakban himnuszokkal, énekekkel s a Szentlélek egyéb megnyilatkozásaival és szertartásokkal tanít minket: mi módon fogadjuk hálás lélekkel ezt a nagy jótéteményt, hogy gazdagodjunk is gyümölcseiből. Készüljünk fel tehát lélekben Krisztus Urunk eljövételére ugyanolyan buzgósággal, mintha most is eljönne a világra. Ugyanerre tanítottak minket az atyák az Ószövetség szavaival és példáival, hogy azokat utánozzuk.”

János atya

Advent

A sárisápi adventi koszorú első gyertyáját közösen gyújtotta meg Rajk János plébános úr és Kollár Károly polgármester úr a templomban. A járványügyi helyzet miatt a hittanos gyerekek számára nem tudtuk megszervezni a hagyományos adventi koszorúkötetést a plébánián. Örvendetes, hogy sokan elhozták a templomba az otthon elkészített koszorút, melyet János atya a szentmise keretében megáldott.

Advent fontos jelképe az adventi koszorú. A fenyőágakból font koszorún elhelyezett négy gyertya az adventi időszak négy vasárnapjára utal. A hagyományos koszorún három gyertya színe lila (a bűnbánat színe), egy gyertyaé rózsaszín, melyek együttesen szimbolikusan azt jelzik, hogy a várakozással teli bűnbánati időszak harmadik vasárnapján van okunk az örvendezésre is, mert az Úr eljövetele már közel van.

Milyen gondolatokat ébreszt bennünk az Advent? Segítségül Pilinszky János: Advent című költeményét szeretném idézni:

„Advent a várakozás megszentelése. Rokona annak a gyönyörű gondolatnak, hogy meg kell tanulnunk vágyakozni az után, ami a miénk.

Gyermekkorunkban éltünk így. Vágyakoztunk arra, ami biztosan megjött. Télen az első hóesésre. És vára-

kozásunk ettől semmivel sem volt kisebb, erőtlenebb. Ellenkezőleg, nincs nagyobb kaland, mint hazaérkezni, hazatalálni, beteljesíteni és fölfedezni azt, ami a miénk. És nincs gyengébb és jogosabb birtoklás se, mint szeretnünk azt, ami a miénk, akit szeretünk és aki szeret minket. Csak a szeretetben, csak az ismerésben születhet valódi „meglepetés”; lehetséges végeérhetetlenül várakoznunk és megérkeznünk, szakadatlanul utaznunk és szakadatlanul hazatalálnunk.

Minden egyéb kaland, minden egyéb megismerés és minden egyéb várakozás véges és kérdéses. Így értem azt, hogy a karácsony a szeretet és advent a várakozás megszentelése.

Az a gyerek, aki az első hóesésre vár, jól várakozik, s már várakozása is felér egy hosszú-hosszú hóeséssel. Az, aki szeretni tudja azt, ami az övé – szabad és mentes a birtoklás minden görcsétől, kielégíthetetlen éhétől – szomjától. Aki pedig jól várakozik, az időből épp azt váltja meg, ami a leggépiesebb és legelviselhetlenebb: a hetek, órák, percek kattogó, szentelen vonulását.

Aki valóban tud várni, abban megszületik az a mély-séges türelem, amely szépségében és jelentésében semmivel se kevesebb annál, amire vár.”

K.M.K.

Új világosság jelenék...

karácsonyi gondolatok a sárisápiaknak és minden újságolvasónak!

Karácsonykor szeretünk ajándékozni. Ebben az írásban szeretnék először ajándékképpen egy online elérhető kiadványról hírt adni, másodsor a digitális énekeskönyv 371. éneke kapcsán ünnepi gondolatokat megosztani, harmadszor pedig ezt az éneket szeretném a falu gyertyagyújtásánál az ünneplőkkel elénekelni.

A magyar reformátusoknak 2021 karácsonyi ünnepkörében lett egy nagy örömük, megjelent az egyház új énekeskönyve. Még ha el is fog telni egy kis idő addig, amíg minden templomban és minden hívőnél lesz már egy példány az új énekeskönyvből, de már most elektronikusan mindenki számára elérhető a digitális énekeskönyv, az alábbi linken <https://enekeskonyv.reformatus.hu/>, így az egyházi éneket szerető érdeklődők felekezeti hovatartozástól függetlenül énekelhetnek belőle, tanulmányozhatják, ajándékképpen megkapták.

Új világosság jelenék, adventi himnusz, az új énekeskönyv 371. éneke. Szövegének első kiadása 17. század elején történt, dallamának első fellelhetősége pedig egy 1744-es kolozsvári kiadású énekeskönyvben.

Új világosság jelenék, / Ó tévelygés csendesedék; / Isten Igéje jelenék, / Újonnan nekünk adaték.

Evangelium erejét, / Krisztust, áldott szent Igéjét, / Atya Isten nagy jó kedvét, / Megmutatá ő kegyelmét.

Kit sok száz esztendeiglen / Eltitkolt volt Atya Isten, / Mint megmondá jövendölvén / Ámos próféta könyvében.

Ezt a mi hitetlenségünk / És nagy telhetetlenségünk, / Erdemlette tévelygésünk, / Emberbeli reménységünk.

Igaz az Isten Igéje, / Kivel él ember elméje, / Kinek megmarad ereje, / És el nem vész ő reménye.

Kérünk, Úr Isten, tégedet, / Erősítsd meg híveidet, / Hogy vehessük szent Igédet, / És vallhassuk te hitedet.

Mert csak te vagy bizodalomunk, / Ördög ellen nagy gyámolunk, / Testünk ellen diadalmunk, / E világ ellen oltalmunk.

Dicsőség légyen Atyának / És egyetleny Fiának, / Ezeknek Ajándékának; / A dicső Szentháromságnak.

Az „Új világosság jelenék” kezdetű ének számos évszázadokkal ezelőtti graduál és gyülekezeti énekeskönyv első lapján szerepelt. Szövege egy középkori, Árpád-házi Szent Erzsébetről szóló latin himnusszal rokonítható: annak első két sorával szóról szóra megegyezik. A latin tétel a kezdősorokból kiindulva az Istennek átadott életű Erzsébetet tekinti megújulásra ösztönző példaképnek, a magyar szöveg ismeretlen protestáns írója Jézus Krisztusra irányítja a figyelmet. Feloldotta a két felekezet közötti ellentétet, de ezzel megőrizte a következő évszázadok számára a protestánsok számára is az éneket. Számos középkori, Szűz Máriát vagy más szentet dicsőítő szöveget ismerünk még, amely ugyanebben a szellemben a reformációt követően Krisztusra alkalmazva élt, élhetett tovább.

Énekünk második része Isten írott ígéről és annak megtartó erejéről szól: Igaz az Isten igéje, Kivel él ember elméje. Ha innen visszatekintünk az első strófára, észrevesszük, hogy az már kezdettől fogva kettős jelentésű, szöveg. Nemcsak a karácsonykor testet öltött Fiúról szól, hanem arról az új világosságról is, amely az Isten ígését ismét központi helyre emelő reformá-

cióban ragyogott fel. Eme második, hitvallásos jelentése miatt kerülhetett a himnusz a graduálok és énekeskönyvek első lapjára, és ez magyarázza, hogy evangélikus testvéreink nem az adventi, hanem énektárunk reformációs énekei közé illesztették.

Ma, ha ökumenikus szempontból tekintünk erre az énekre, egy megújulásra vágyó, megújulást óhajtó éneket látunk. 2021 karácsonyán várjuk Isten szavát, Őbenne bízunk. Fogytán az erőnk, megerősítésért imádkozunk. Sokféle bizodalomban kell megrendülnünk, az Istenben való bizodalom lehetősége szilárdan áll. A fizikai testi akadályok türel-

metlenné kapkodóvá, fásulttá tehetnek, de az éneken azt énekeljük, hogy a testi fizikai keretek fölött diadalmunk lehet.

Ebben a hitben kívánok mindenkinek boldog, békés, a korlátozások és a betegség ijesztése ellenére belső szabadságot kialakító karácsonyt!

**Rácz Tibor református lelkipásztor,
Tatai Református Egyházmegye
Gerecsei Szórványmissziója**

Önkormányzati hírek

Bursa Hungarica

Tizenöt sárisápi, felsőoktatási hallgató részére - szociális helyzete alapján - havi hatezer forint ösztöndíjrész támogatást állapított meg a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat alapján az önkormányzat képviselő-testülete. Az ösztöndíj folyósításának időtartama 2022. évben 10 hónap, azaz két egymást követő tanulmányi félév (a 2021/2022. tanév második és a 2022/2023. tanév első féléve), amelyet a felsőoktatási intézmény az önkormányzati támogatási összeggel megegyezően kiegészít és havonta átutal a hallgató bankszámlájára.

Szociális tűzifa

Sárisáp az idei évben is pályázott a belügyminiszter által a települési önkormányzatok szociális célú tüzelőanyag vásárlásához kapcsolódó kiegészítő támogatásra. A pályázati döntés értelmében az önkormányzat az idei évben 41 m³ tűzifa támogatásban részesült. A javaslat szerint a szociális célú tűzifa támogatásra jogosultnak jutó mértéke a pályázaton elnyert szociális célú tűzifa mennyisége és a jogosultak száma alapján egyenlő mértékben kerül meghatározásra. A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban és a lakhatási támogatásban részesülő családok, valamint a rendkívüli települési támogatásban részesülő lakosok részére 1-1 m³ tűzifa került megállapításra.

Kormányablakbusz

A hidegebb időjárási körülményekre tekintettel a téli időszakban - 2021. december 1. és 2022. február 28. között - a Mobilizált Kormányablak Ügyfélszolgálatok kötelező működtetése felfüggesztésre kerül – tájékoztatta önkormányzatunkat Horváth Szeder Gábor, az Esztergomi Járási Hivatal vezetője.

Elismerték Csicsmann János munkáját

A honvédelmi sport területén végzett kimagasló munkája elismeréseként díjat vehetett át Csicsmann János, a Tavaszi Hérics Gyermekegyes elnöke a Honvédelmi Sportszövetség élvárosi ünnepén.

Simicskó István, a szövetség elnöke köszöntőjében többek között arról is szólt, hogy 2017-ben indult útjára a Honvédelmi Sportszövetség, melynek keretein belül az elmúlt időszakban egy kiváló csapat állt össze. „Mára több mint 350 tagszervezetünk van, a kollégák segítő munkája mellett fontos, hogy az ünnepek közeledtével, az év ezen időszakában külön elismerjük teljesítményüket. Azért alapítottuk a díjat, hogy a szövetségben dolgozó és kimagasló munkát végző munkatársak iránti tiszteletünket és hálánkat elismerésben részesítsük.” – mondta Simicskó István.

A lövészet sportágért felelős tagozat munkatársainak szóló elismerés között Dr. Simicskó István, Boros György tagozatvezető alelnökkel közösen adta át Csicsmann Jánosnak, a Tavaszi Hérics Gyermekegyes elnökének a szervezet arany fokozatú elismerését.

Itt kopog, ott kopog...

Mikulásvárás az óvodában és a bölcsődében

Az ünnepek, a hagyományok az összetartozás érzését erősítik, a közösséget éltetik. Az óvodában és a bölcsődében is nagy öröm a Mikulás érkezése és az ezzel járó előkészületek. A gyerekek izgalommal várják a napot.

Nagy hangsúlyt fektettünk november közepétől a készülődésre. Minden csoportba felkerültek a gyönyörű, varázslatos díszek. A gyerekek Mikulás csizmákat festettek, hóembereket készítettek, és számtalan alkotótevékenységet végeztek az ünnepre készülve. Munkáik felkerültek a falújságokra, ajtókra, ablakokra.

Az ünnepre hangolódás fontos része volt, hogy minden csoportban rengeteg mondóka, ének, mese hangzott el ezekben a hetekben. Eközben a gyerekek rengeteg kérdéssel fordultak:

- Hányat kell még aludni, hogy megérkezzen a Mikulás?
- Mit hoz?
- Honnan jön?
- Mivel érkezik?

Ezekre a kérdésekre naponta többször is választ kellett adni, melyek megnyugtatták a kicsiket, biztonságot és stabilitást nyújtottak számukra, hiszen láthatták, hogy mi felnőttek is éppen akkora beleéléssel készülünk, mint ők.

A mosoly mindenkinek jár!

Közeledik a karácsony, az ajándékozás, a meglepetések, az örömszerzés ideje. A Sárísáp és Környéke Körzeti Általános Iskola is csatlakozott a Baptista Szeretetszolgálat kezdeményezéséhez, a 18. alkalommal indított gyűjtéshez, a Cipősdoboz akcióhoz.

Kezdeményezésünk célja a rászoruló gyermekek karácsonyának szebbé tétele. Nem titkolt törekvésünk ráirányítani tanulóink figyelmét arra, hogy nem minden gyermeknek jut karácsonyfa, ajándékok, családi ünnepi környezet.

Ezzel a kezdeményezéssel igyekeztünk tanulóink figyelmét az adakozás, a segítségadás, az ajándékozás szívet melengető érzésére vezetni. Arra, hogy amikor ajándékozunk, amikor is „ingyen” adunk valamit, akkor viszonzást nem várva adományozunk. Arra, hogy nem csak kapni jó, hanem adni is.

„Az emberi szív szeretetből áll össze.
Adj ma egy darabot másoknak belőle.
Ne félj, hogy elfogy, hisz Neked is adtak,
ezért van értelme-e gyönyörű napnak.
Adj belőle bátran, így lesz szép az álom.”

Daniel Gottlieb

Pénteken nagy munka állt a gyerekek előtt. Segítséggel minden kis szorgos kéz letisztogatta a cipőjét, majd és kirakta az ablakba. Izgatottan beszélgettek, sugdolóztak, hogy vajon mi lesz benne? Az igazi meglepetés december 6-án, hétfőn reggel várta őket, ugyanis megérkezett hozzánk a Mikulás!

A gyerekek láthatták, találkozhattak vele, sőt mi sem természetesebb, rengeteg finomságot kaptak tőle. Az óvoda előterében zajlottak az események, a gyerekek verset mondtak a nagyszakállúnak, fotózkodtak vele. A csoportszobákba érve láthatták, hogy a szépen kitisztított cipők sem maradtak üresen.

A délelőtt folyamán a óvónénik „A Mikulás és a rendetlen nyulak” című mesét dramatizálták, amely élethű kellékeivel örömteli élményt nyújtott a gyerekeknek.

Bízunk benne, hogy a korábbiakhoz hasonlóan az idén is sikerült varázslatossá tenni a gyerekek számára ezt a napot.

Mosonyi Erzsébet

**A Sári Óvoda és Mini Bölcsőde munkatársai
békés, boldog karácsonyt kívánnak
minden sárísápi családnak!**

A Sárísápi Szlovák Önkormányzat hírei

Szlovák advent

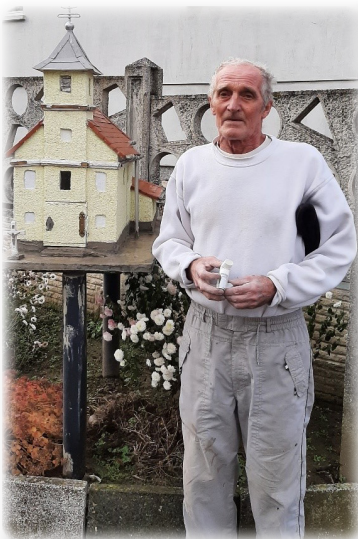
Advent első vasárnapján ismét együtt ünnepeltek a Komárom-Esztergom megyei, szlovákok lakta településeinek képviselői Dorogon. Hosszú évek óta hagyománnyá vált, hogy az első vasárnapon közösen gyűjtjük meg a hitet jelképező gyertyát, és különleges programmal hangolódunk az ünnepi időszakra.

Ebben az esztendőben a kozárovcei Praslica folklórcsoport biztosította a felejthetetlen élményt. A műsor után jólesett egy kis beszélgetés, teázás ebben a nehéz időszakban. Öröm volt újra találkozni a régen látott ismerősökkel, barátokkal.

Kicsiny templomunk

A sárísápi templom kicsinyített mása áll a Diófa utca egyik házának kapujában. Wibling Ferenc és felesége, Marika örömmel mutatta a kis makettet, amely bejáratukat díszíti. A házigazda, Feri megromlott egészségügyi állapota miatt szinte alig mozdul ki otthonról. Mindig is szeretett barkácsolni, így tavaly télen elhatározta, hogy elkészíti a sárísápi Szent Imre Templom mását. A pontos méretekben, arányokban, fotók készítésében családja volt a segítségére. A makett két hónap alatt készült el, napi 4-5 órát dolgozott rajta. Az elkészítéséhez régi bútorok faanyagát, megmaradt építőanyagokat használt fel. A makett különleges funkciót is kapott. Postaládként fogadja a család leveleit.

Vianočka – Karácsonyi kalács

A magyarországi karácsony elképzelhetetlen beigli és szaloncukor nélkül. Minden nemzetnek megvan a saját, jellegzetes édessége az ünnepi időszakban. Íme néhány a teljesség igénye nélkül:

Anglia – karácsonyi puding
Franciaország – karácsonyi csokoládés fatörzs, a Buche de noël
Németország – a Stollen, azaz a gyümölcsös kalács
Olaszország – panettone, szakácssapka formájú kalács
Horvátország – fritule, likőrös fánk
Szlovákia – vianočka, azaz a karácsonyi fonott kalács

Karácsonyi kalács recept

Hozzávalók

40 dkg liszt	15 dkg olvasztott vaj
10 dkg rétesliszt	1 evőkanál rum
4 dkg friss élesztő	6 dkg mazsola
2,5 dl langyos tej	6 dkg durvára vágott dió
10 dkg cukor	1 csipet őrölt szerecsendió
1/2 teáskanál só	
1 citrom reszelt héja	
3 tojássárgája	

továbbá:

1 tojás	a tálaláshoz:
1 evőkanál tej	porcukor

Az élesztőt a tejben 1 evőkanál cukorral és 1 evőkanál liszttel felfuttatjuk. A tészta hozzávalóit tálba tesszük, és az élesztővel addig dagasztjuk, amíg el nem válik az edény falától. Letakarva, langyos helyen a duplájára kelesztjük. Lisztezett deszkára borítjuk, átgyúrjuk, és 9 egyenlő részre osztjuk. Mindet rúddá sodorjuk. 4 rúdból négyes fonást készítünk, és sütőpapírral bélelt tepsire tesszük. 3 rúdból hármass fonást készítünk, és a négyes fonásra helyezzük. A maradék 2 rudat kicsit hosszabbra sodorjuk, ezekből csavart mintát készítünk, a kalács tetejére tesszük, és a végeit a tészta alá igazítjuk. 15 percet pihentetjük, majd lekenjük a tojás és a tej keverékével. Néhány helyen bambusz- vagy saslikpálcával megtűzzük, hogy a rétegek sütés közben biztosan egymáson maradjanak. 185 fokra előmelegített sütőben kb. 40 perc alatt készre sütjük. Rácsra téve kihűtjük, a pálcákat eltávolítjuk, és a kalácsot porcukorral meghintve tálaljuk.

Sárisápi Német Nemzetiségi Önkormányzat hírei

Kedves Olvasók!

Tisztelettel köszöntjük Önöket! Mindenki tudja, hogy az elmúlt évben nagyon nehéz volt programokat szervezni mindenféle okok, feltételek miatt. A Sárisápi Német Nemzetiségi Önkormányzat is igyekezett megtartani a 2021-es évre tervezetteket, bár ez nem mindig sikerült. A tavaszi táncház illetve a májusfaállítás sajnos elmaradt, de volt helyette kirándulás Nemesvitára, ahol német és magyar nyelven hallhattunk és láthattunk western jeleneteket, szeptemberben a Közösségi Tér udvarán szórakoztatták a megjelenteket a Die Adlersteiner sramli zenekar, a Táti Férfikórus, a Somorer Tanzgruppe és az Equinox mazsorett csoport. Sikeresnek könyveltük el a Márton-napi lámpás felvonulást. Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani Knyazovics Edinának a sok segítségért, dr. Rajk János plébániai kormányzónak, hogy fogadott bennünket a templomban, Papes Gábornak a tábortűzhöz nyújtott támogatásáért és a Polgárőrségnek, akik biztosították számunkra az utat és Mindenkinek, aki eljött ezen az estén. A programok egytől egyig gyermekközpontúak, de a többi korosztály is megtalálja a neki való elfoglaltságot. Éppen ezért továbbra is sok

szeretettel várunk Mindenkit kortól, nemzetiségtől függetlenül. Így az év vége felé, az ünnepekre hangolódva nyugodt készülődést, békés együttléteket és szeretetteljes napokat kívánunk Mindannyiuknak.

Áldott, békés karácsonyt és boldog új évet!
Wir wünschen Ihnen frohe Weihnachten und viel Glück im neuen Jahr!

Frontkarácsony – Weichnachten im Felde

1914 nyarán euforikus hangulatban fogadták a háború hírért az európai országok népei. Tömegün-
tetéseken éljenezték a háborút. A XIX század máso-
dik felétől gyülemelő ellentétek elszánt ellenségek-
kévé váltak a nagyhatalmakat. A szövetségi rend-
szerekhez a kisebb országok is csatlakoztak, hiszen
érdekeiket csak valamelyik nagyhatalom odavetett
alamizsnájaként valósíthatták meg. A hadüzenetek
robbanásszerű láncreakciója egyértelművé tette a
diplomácia csődjét...

A csúcsrajárátott nacionalizmus százezerszám ontotta
az lelkes önkénteseket. Mindkét fél tökéletesen biztos
volt az igazában, és tökéletesen hitt a gyors győzelem-
ben.

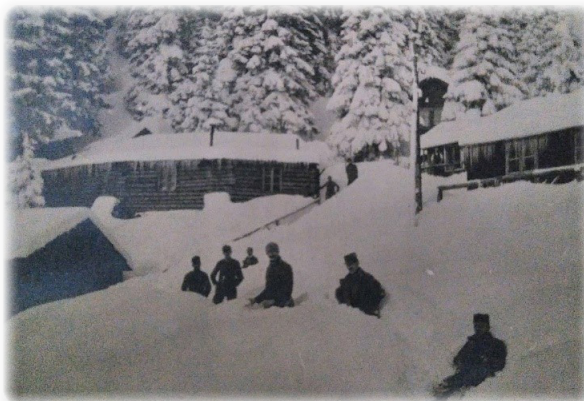
Aztán ősszel a falevelek lehullottak, a gyors győzelem
reménye elillant, és nyilvánvalóvá vált az elhúzódo há-
ború, annak minden következményével.

1914 karácsonya volt az első frontkarácsony, ame-
lyet még további három követett. A családotól elsza-
kított milliók lövészárokból kuporogva éltek meg a
karácsonyt. A megmerevedett arcvonalak fedezékeiben
a mosdatlan, tetves katonák átázott uniformisaikban,
sárosan és dideregve vágytak egy kis békességre. Az ott-
honi csomag mellett a legnagyobb ajándék a harcok pil-
lanatnyi szünete volt. Család híján bajtársakkal ünne-
peltek – ha tehették.

A fotókkal jól dokumentált I. világháborúból számos
fénykép maradt ránk karácsonyfát állító, vagy hóban ját-
szó katonákról. Ha nem akadt fa, igyekeztek legalább
egy fenyőgallyat beszerezni. Megosztották, amilyük volt:
cigarettát, pálinkát, kolbászt, egyenruhagombot vagy
sapkajelvényt. A hadvezetés törekedett, hogy az ünnepi
ebéd tartalmasabb legyen. Ám ez a Kárpátok és Alpok
bércein harcolókhöz nem mindig jutott el. A propa-
ganda főleg a karácsony közeledtével nem fukarkodott
a patrióta tartalmak használatától, gyűrűkön, plakette-
ken, medálokon, sapkajelvényeken. A képeslapokon
szinte kötelező elem a feldíszített fa mellett levelet olvasó
vagy író, szomorú baka. És természetesen az uralkodó, I.
Ferenc József sem maradhatott le a képről.

A nyugati fronton 1914-ben elhallgattak a fegyve-
rek. Az ellenséges árkokból át-átkiabáltak egymásnak
az emberek. Majd kimásztak, beszélgettek, cigarettával
kínálták egymást. Sőt, még fociztak is egymással. Ezt a
történetet dolgozza fel a **Fegyverszünet karácsonyra**
(2005.) című film.

Az olasz fronton is előfordult karácsonykor az emberi jó-
ságból ösztönösen fakadó fegyverszünet. A monarchia bakái
és a „macskazabáló” digók cigarettát és csokoládét dobáltak
át egymásnak a néhány méterre fekvő állásokba. A tisztek ezt
nem nézték sehol jó szemmel, és ahogy tudták, büntették.

Hóban játszó és szánkázó katonák valahol
a Kárpátokban (a szerző gyűjteményéből)

Táboriposta-levelezőlap 1915-ből
(a szerző gyűjteményéből)

Az I. hadsereg sapkajelvénye 1914-ből, az első frontkarácsony alkalmából (a szerző gyűjteményéből)

Más volt a helyzet az orosz, szerb és román fronton. A pravoszláv naptár kéthetes késése miatt az ortodox keresztények januárban ünnepelték a karácsonyt. Így nem lehetett az az érzelmi harmónia a szemben ázott lövészárkokban, ami nyugaton megvolt.

Sárisápi katonáink egy nagy része az **1. hadsereg** (Armee) kötelékében harcoló **14. honvéd gyalogezredben** szolgált.

Téli csendélet – fedezék a Kárpátokban (a szerző gyűjteményéből)

3. frontkarácsony, 1916. – sapkajelvény (a szerző gyűjteményéből)

1914 december 24-én éjszaka az oroszok sikertelenül megrohanták a Nida folyó felrobbantott hídja mellett ácsolt hidat. Az idő száraz volt, de a fedezékekben rejtőző katonák a beszivárgó víztől a hűvös időben teljesen átmedvedesedtek.

A szentestén az ezred egész éjjel teljes készenlétben várta az oroszok támadását — ami azonban nem következett be. 25-én az orosz tüzérség a hidat szétlőtte. A helyreállítását a mieink beszüntették. 26-án csendes várakozással telt, majd sötétedés után azonnal megkezdtek a védőállások megerősítését, a felkészülést a januárban kezdődő kárpáti téli hadjáratra.

1915-ben december 10-29. között a helyzet változatlan. Az ezred négy százada tartalékban, a többi állásban várakozik. A tartalékban lévő századok nappal utat építenek, éjjel az állásokat erősítik.

1916 karácsonya a Déli-Kárpátokban érte az ezredet. A Kismuncsel lejtőin voltak beásva. Nappal mérsékelt orosz tüzérségi tűz volt, a 14-esek élénk felderítést folytattak egész héten.

1917. december hó 6-tól 30-ig fegyvernagy volt.

Az ellenséges állások megfigyelés útján való felderítése jó eredménnyel járt, a propagandatevékenység kevesebb sikerrel. Mert a románok nem bocsátkoztak beszélgetésbe, és a kihelyezett röpiratokat nem vitték el. A fegyverszünetre vonatkozó parancsot 1917. december 11-én adták ki.

Csicsmann János

Száz esztendő ünnepe

Megalakulásának 100. évfordulóját ünnepelte november 20-án a Sárisápi Bányász Fúvószenekar. Több mint egy évszázaddal ezelőtt egy maroknyi ember úgy döntött, hogy a zenére, a fúvószenére szükség van itt, Sárisápon, - így zenekart alapítottak - és legnagyobb örömeinkre azóta is él az általuk megteremtett zenei hagyomány. Egy évszázad zenekultúráját, hagyományait, nagyszüleinktől, dédszüleinktől örökölt értékeit, Sárisáp zenei örökségét ünnepeltük a koncerttel.

A rendezvénnyel tiszteltünk azok előtt a zenészek előtt, akik által a régi dallamok még ma is élhetnek, akik megőrizték, továbbörökítették, gazdagították Sárisáp, hazánk és a világ zenei kultúráját. Emlékeztünk, hiszen sokan már nem lehettek közöttünk ezen az ünnepen. A bányászokra, a karnagyokra és a zenekar volt tagjaira.

A bányász hagyományaink és a zenekar egykori zenészei, karmesterei előtt tisztelegve zenemű íródott kifejezetten ennek az ünnepnek a tiszteletére, hazánk egyik legnagyobb kortárs zeneszerzőjének, Szilágyi Miklósnak a jóvoltából, Drága Bálint karnagy felkérésére. Az ősbemutatóját megélt mű a C-Szimfónia nevet kapta, amely név utal a 100-as számra, a szén vegyjelére, és a mű C -dúrban történt keletkezésére.

A koncerten felcsendült Balázs Árpád kortárs zeneszerző által, a Mindenki című magyar Oscar-díjas rövidfilm Bodzavirág című dala az Árpád-házy Szent Erzsébet Gimnázium énekkara és a Sárisápi Bányász Fúvószenekar közös produkciójának keretében. A kórust Vereckei Attila készítette fel.

A bányász himnuszt egy különleges újragondolásban hallhatták az ünnepség résztvevői. Orosz Róbert prózában adta elő a bányászok egyik legféltettebb zenei értékét, amelyet az Árpád-házy Szent Erzsébet Gimnázium énekkara és a Sárisápi Bányász Fúvószenekar tagjai dúdolva kísértek.

Az este nemcsak az emlékeké, hanem a jelené is volt. Azoké a zenészeké, akik ott ültek a hangszerek mögött, akik nélkül napjainkban és az elmúlt évtizedekben a Sárisápi Bányász Fúvószenekarról már csak múlt időben beszélhetnénk. Örömeinket a jubileumi koncertre, ez az ő ünnepük is volt. Így olyan zeneszámok is a repertoárba kerültek, amelyek napjainkban is a zenekar

és a közönség kedvencei. Polka, tangó, rock, keringő és népszerű filmzenék.

Drága Bálint zenekarvezető több, mint 30 évvel ezelőtt került kapcsolatba Ittész Tamással, a Kecskeméti Bohém Ragtime Jazz Band alapítójával, vezetőjével, a kiváló zenésszel. Miután Tamás rengeteg zeneszámot írt, és ír saját zenekara számára, így Drága Bálint felkérte, hogy írjon egy ragtime-ot a Sárisápi Bányász Fúvószenekar részére. Olyan ragtime-ot mely jól mutatja a zenekar alapításának évében, tehát az 1920-as években szóló ragtime zenét, azok hangulatát, dallamvilágát. Tamás

ettől nem riadt vissza, annak ellenére, hogy fúvószenekar részére még sohasem írt, hangszerelt korábban zeneszámot.

Sok beszélgetés, levelezés és telefonálás következett, a zenekar összetételétől a hangmagasságokig a lejátszhatóságról stb, valamint, hogy nem profi zenészek részére kell zenedarabot írni. A nagy mű elkészült, a Jubilee Rag címet kapta, és magával ragadta a jubileumi koncert közönségét. Az ősbemutatón részt vett maga a zeneszerző, Ittész Tamás is.

Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével Dr. Völner Pál államtitkár úr, térségünk országgyűlési képviselője, Koltai Lajosné és Gaál Gábor a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetének képviselője, akik művészeti díjjal adták át a zenekar részére; Bán László a Magyar Fúvószenekari és Mazsorett Szövetség elnökségi tagja, a Komárom-Esztergom Megyei Szlovák Önkormányzat nevében Vogyeraczkai Mária képviselőasszony, a Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Alapítvány képviselőjében Bánhidi József és Mráz László, továbbá a térség településeinek polgármesterei, zenekarjainak, kulturális szervezeteinek képviselői. Valamennyien köszöntötték, gratuláltak a százéves fúvószenekarnak.

A koncert zárásaként Drága Bálint karnagy és a zenekar valamennyi tagja Sárisáp Község Önkormányzatának és a Sárisápi Szlovák Önkormányzatnak az ajándékait vehette át.

Knyazovics Edina

100 éves a zenekar

Papírlapon kottafejek
sorakoznak, feleselnek
ez a papír megkopott már
sárgás színű, száz éves tán

Két negyedek, négy negyedek
nyolcadok és egészek
félhangok és szünetjelek
ritmusosan beszélgetnek

Érkeznek a hangszerek
fuvola, trombita, klarinét
szakszofon, harsona, tuba
dobok és a cintányér

Kézbe veszik a zenészek
megszólalnak a hangszerek
kottafejekből zenét varázsolnak
hozzáértő szakemberek

Harsog a trombita
erős, érces hangja
felel rá fuvola
trillázik csodás szólama

Szakszofon hirdeti
mily szép az élet
klarinétok felelnek rá, s
elénk tárnak minden szépséget

Cintányér csörren
a dob meg pergeti
ritmusát a nagy dob
egy ütéssel befejezi

Majd egyszerre mind felharsan
s, a tetőfokra hág
micsoda diszharmónia
beleremeg a világ

Aztán elhalkul, lágyan
csendesen muzsikál
e csodálatos harmónia
a levegőben vibrál

Életre kelnek a kottafejek
fűvós, ütős hangszerek
s a zenészek eljátsszák
a csodálatos muzsikát

Így ez már zenekar
karmesterrel az élén
kezével int, szemével dirigál
s egész személyiségével vezérli

S, hogy ezek a dallamok
ma velünk lehetnek
köszönhetjük őket
híres zeneszerzőknek

Csajkovszkij, Beethoven
Strauss, Liszt, Kodály,
Bartók, Wagner, Brahms
és még sorolhatnám

Műveik elmondják, mindazt
mi kimondhatatlan
kifejezik azt is,
ami megfoghatatlan

A zene mindenkié, a
világ legismertebb nyelve
mindenki egyformán hallja
bármelyik nemzet szülőtte

Beszél szavak nélkül
s elmond mindent
örömet, bánatot,
jó kedvet, hitet

S, ha kell vigasztal
szíveket nyit meg
lelkeket vidít
megnyugtat, gyógyít

Velünk él, s jelen van
egész életünkben
születés, elmúlás
zene nélkül nincsen

Zenére dalolunk,
énekelünk, lépünk
zenére mulatunk
táncolunk, és élünk

Zenének hallatán
gyorsabban ver szívünk
lelkünket kitárjuk
boldogan nevetünk

A muzsika megszépít
megkönnyíti életünk
magával ragad
meghat és nyugtat

Harmónia, lüktetés
ritmus és dallam
minden benne van
a zenében s a dalban

A zene örök, volt és lesz
s itt van bennünk
velünk marad örökre
amíg csak élünk

Száz éves ZENEKAR
így köszöntlek Téged
játssz nekünk még sok-sok
zenét, egy újabb száz évet!

Isten éltesse a ZENEKART!!!

Kanovszki Pálné

A Községi Tér hírei

Befutott a Mikulás-film

A Nemzeti Művelődési Intézet által meghirdetett „Világhálón innen és túl” című pályázaton a megyei indulók között második helyezést ért el a Sárísápi Bányász Községi Tér kisfilmje. A felhívásra jelentkező közművelődési szervezetnek egy rövid videó elkészítése volt a feladata, amely bemutatja a szervezet koordinálásban megvalósuló közösségépítő gyakorlatot. A mozgóképen összefoglalt jó gyakorlatnak olyan innovatív kezdeményezést kellett bemutatnia, amely az online térből kerül át az offline térbe; biztosítja a közösséggel való kapcsolattartást, valamint lehetőséget ad az online platformról induló közösségi tevékenység további, személyes részvételen alapuló folytatására is. A kisfilm alapjául a tavalyi online Mikulás-filmünk szolgált, hisz az idén a gyerekek előben is találkozhattak a nagyszakállúval. Első helyen megyénk legnagyobb közművelődési intézménye, a tatányai Vértes Agorája kulturális központ, harmadik helyen a pilismaróti Dobozy Mihály Művelődési Ház végzett. A zsűri különdíjjal jutalmazta az Annavölgyi Közművelődési Községi Színtér kisfilmjét. Nyerevényként nemezeléshez szükséges alapanyagokat vehettünk át az intézettől.

A Szakkör

Hagyományos kézműves technikák megismertetését tűzte ki célul a Nemzeti Művelődési Intézet „A Szakkör” című programja, amelyhez a Sárísápi Bányász Községi Tér is örömmel csatlakozott. Mézeskalácsos foglalkozás indítását kezdeményeztük, amelyhez eszköz és alapanyag támogatást kaptunk az országos szervezettől. A mézeskalács alakban és díszítményben egyaránt a legváltozatosabb sütemény. Kevés olyan nagy hagyománnyal rendelkező kézműves tevékenység van, amely változatlan alapanyagokból, összetevőkből készítve ma is él. A mézes sütemények leginkább a karácsonyi időszakban népszerűek, de az év bármely szakaszában csodaszép ajándék vagy finom keksz készülhet a tésztából.

Fehérlaposok

A Déryné Program támogatásával láthattuk a Fehérlaposok című rockoperát november végén a közösségi tér színpadán. A komáromi Magyarrock Dalszínház előadása az 1947-es felvidéki kitelepítéseket két család történetén keresztül mutatta be. A drámai hatású történet meghatározó jelenetekben tárta elénk a nem túl távoli múltban, a velünk élő történelmünket. A rockoperában feldolgozott események Sárísápot is jelentősen érintették. Handlová és községünk között számos család települt át, fonódtak össze sorsaik ebben az időszakban. Külön öröm volt számunkra, hogy a társulat tagjaként Varga Miklóst és Makrai Pált is a sárísápi színpadon láthattuk.

Adventi kézműves délután

Kézműves délutánal hangolódunk az ünnepre advent első hétvégéjén. A Sárísápi Szlovák Önkormányzattal karöltve hívtuk alkotásra a családokat. Készült számtalan ajtódísz, ünnepi táskák, angyalkák, szebbnél szebb képeslap és ünnepi mintás filcdísz.

Mikulás

A fehérszakállú az idei évben is körbejárta a falut, hogy mosolyt csaljon, ajándékot osszon a gyerekeknek. A Mikulást két manója segítette temérdek teendőjének ellátásában. Ünnepi díszbe öltöztetett hintóját fényárban úszó tűzoltóautók kísérték. Az út végén a közösségi tér kertjében kölyökpuncssal és az önkéntesek által készített süteményekkel fogadtuk a gyerekeket, felnőtteket, ahol az adventi koszorú harmadik gyertyáját is meggyújtotta a Mikulás. Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani Mikulásnak, hogy temérdek teendője mellett velünk töltött néhány órát! Köszönjük a Manóknak és az Önkéntes Tűzoltó Egyesület Sárísáp tagjainak, hogy elkísérték a nagyszakállút, Keszthelyi Zoltánnak a gyönyörű hintót, Horváth Imrének a lovakat és Mikulás fogat hajtását, a Háromkötúra Egyesület tagjainak a mesebeli dekorációt, az önkénteseknek pedig a finom sütitket!

Mikulástúra

Különleges, ünnepi túrára hívta a családokat a Háromkötúra Egyesület Mikulás alkalmából. Az útvonalat fából készített szarvasok, hóemberek, karácsonyi manók jelölték, a gyerekek legnagyobb örömeire. A célba érkező gyerekeket Mikulás személyre szóló levele és ajándéka fogadta. A napsütéses, de hideg téli időjárásban meleg teával és forraltborral várták a szervezők a csaknem kétszázötven résztvevőt.

Knyazovics Edina

Világító adventi kalendárium 2021

Öt évvel ezelőtt november közepe táján az internetet böngészve leltem rá a solymáriak adventi kalendáriumáról szóló fotókra, híradásra. Nagyon megtetszett az ötlet, és egyből át is küldtem Urbanics Hajninak. Sejtettem, hogy ő is lelkesedni fog az érte, hiszen már számos kreatív projektben társam volt az elmúlt évek során. Az embernek szüksége van mások támogatására, egyedül nehezen vág bele egy-egy új kezdeményezésbe. Így vagyok ezzel én is. Biztató, lelkesítő szavakból nem volt hiány, az idő szorítása miatt azonban gyorsan kellett döntenünk és cselekednünk. Elhatároztuk, hogy belevágunk. Létrehoztunk egy facebook-oldalt „Sárisápi advent” néven, leírtuk a játékszabályokat, és vártuk a jelentkezőket. Nagy örömünkre már az első évben rengetegen csatlakoztak a kezdeményezéshez, és a lelkesedés azóta is töretlen. Évről évre több mint ötven család díszíti, világítja ki a portáját, és vesz részt a világító adventi kalendáriumban. Egyre kreatívabb, izlésesebb kompozíciókban gyönyörködhetünk a falu utcáit járva az adventi időszakban. A visszajelzések alapján a sárisápiak nagyon szívesen fogadták a díszített ablakokat, a világító portákat. Köszönjük a díszítőknak, hogy minden évben újabb ötletekkel rukkolnak elő, így téve ünnepibbé a falu utcáit!

Jurásekne Pfluger Éva

Sárisáp és környéke, mint a filmesek hazája

Kissé túlzó a cím? Egyáltalán nem. Sárisáp és környéke a filmesek Mekkájának számít a megyei film-történetben. 1917-ben már Tatán forgattak filmeket Deésy Alfréd rendező irányításával. A film és moziipar gyors fejlődése Dorogra is elért, hiszen ifjabb Uher Ödön 1918-ban A bánya titka című filmjével felfedezte a bányászatban rejlő forgatási lehetőségeket, amely aztán hozott még babérokat a térségbe. Így aztán rendezők és filmsztárok sora jelent meg Sárisápon és környékén. Persze a bányavállalatok fénykorában volt itt vasút, építmények, amelyek háttérrel adtak a filmeknek. Ma már csupán a filmkockák őrzik ezeket, és talán az idősebb korosztály ismeri fel a helyszíneket.

Gyermekszínészek – Öreg bánya titka című filmből

Ahol forgattak filmeket: Sárísáp, Annavölgy, Ebszönybánya, Csolnok, Dorog, Bajna, Epöl, Dág, Máriahalom, Úny. Szomor, Gyermely és Gyarmatpuszta külön történet. Ha az eredetre rákeresünk, akkor a bányász téma indított el írókat. Közülük is kiemelkedik Pintér József, aki itt élt, ismerte a helyi történeteket. Jó barátja volt Wiedermann Károly rendező, akit nem sokat kellett győzködni, hogy a filmek háttéré Sárísáp és környéke legyen. Többször is visszatért filmes stábokkal Wiedermann Károly

mellett Zsurzs Éva és Fejér Tamás is. Akik itt forgattak színészként: Avar István, Sztankay István, Krencsey Marianne, Töröcsik Mari, Pécsi Sándor, Gobbi Hilda és sokan mások. Térésükben 25 film forgott, de ha hozzáadjuk a Gyermely környéki filmeket, akkor túlmutatunk számokon és büszkeségen is.

Miért lehetünk a filmesek helyszínlistáján? Mondhatjuk, hogy Budapest közelsége, a változatos épített és természeti környezet. Az sem elhanyagolható, hogy

a filmesek egymásnak adják az információkat. Az biztos, hogy Komárom-Esztergom megyében két tengelyen vannak azok a települések, amelyeket kedvelik a rendezők. Az egyik tengely Bábolna-Komárom-Almásfüzitő-Tata-Tatabánya, a másik tengely Csatka-Oroszlány-Tatabánya-Esztergom-Pilismarót közötti településeket fűzi egy szálla. A filmes helyszínvadászok az elmúlt 100 évben több, mint 300 filmnek választottak helyszínt a képkockákra megyénkben. Rekorder gyanús, hogy a megye 76 településéből több mint negyvenben forgattak filmeket. 13 ország rendező gondolták érdekes helyszínnek megyénket. De mi vesz rá egy amerikai, egy japán, egy indiai, vagy kanadai társaságot, hogy itt forgasson Magyarországon?

A válasz: szinte minden film-típusnak tudunk filmes helyszínt adni, barokk város, vár, tó, patak, folyó és fantasztikusan szép helyszín is bőven akad. Forgattak itt történelmi, gyermek és ifjúsági, fantasztikus vagy akár kalandfilmet is.

2022-ben a József Attila Megyei és Városi Könyvtár gondozásában jelenik majd meg Csérteg István filmes kutató könyve, amelyben a megyében forgatott 300 filmről olvashatunk információkat, riportokat, láthatunk különleges képeket.

Jöjjön el a Te országod!

A Jöjjön el a Te országod! című, 1971-es, fekete-fehér tévéfilm forgatási helyszíne és több szereplője Sárísáphoz és Annavölgyhöz kötődik. A Wiedermann Károly által rendezett film az antifasiszta mozgalomban részt vevő bányászoknak állít emléket. A filmben számos sárísápi lakos kapott főszerepet: Varga László, Gémesi Gyula, Vass József, Hubácsék István, Fogas István, Lovasi Mihály. A női és gyerek szerepeket annavölgyiek között osztotta ki a rendező. Érdekes, hogy a helyi szereplők a filmben nem a saját hangjukon szólalnak meg, szinkronizálták őket.

TV-filmben való alkalmaztatási megállapodás

Vass József művésznék, művésznőnek,
Sárísáp, Malom u. 14
Lakom

Ezennel igazoljuk azon megállapodásunkat, melynek értelmében felkérésünkre Ön elvállalta a Magyar Televízió részére film-studióink által készitendő

TV-G. Nullás című ideiglenes című film
Sárísák szerepének eljátszását.

Tájékoztatásul hozzuk szíves tudomására, hogy a film forgatását előreláthatólag 2022 napján kezdjük meg és 2022 napján fejezzük be. Az Ön által vállalt szerep eljátszása hozzávetőlegesen 6-8 napot vesz igénybe. Ezek csupán tájékoztató jellegű közlések, s filmstudiónkra nézve nem kötelezőek.

Ön kijelentette, hogy ezen felül sem a Pannónia Filmstudióban, sem a Rádió és Televíziónál, vagy más produkciójánál, rendező irodájánál, vagy egyéb helyen semmilyen szerződése nincs; tudomásul vette, hogy jelen szerződésünk érvénye alatt kizárólag filmstudióink illetékes gyártásvezetője írásbeli engedélye alapján vállaltat másirányú elfoglaltságra vonatkozó kötelezettséget.

Ön köteles a produkció által előírt próbákon, illetve felvételeken a díszponált időben megjelenni. Ezen megállapodás alapján Ön vállalja a szereplés érdekében szükséges minden közreműködés /emlékeztető próbák, kosztüm-, parókapróba, play-back felvétel, képfelvétel zenei visszajátszással, stb./ teljesítését.

Munkadíja fejében megilleti Önt felvételi naponként jelenlegi színházi havi fizetése: 18 % 200 Ft napidíj.

Jelen szerződés csak vállalatunk igazgatóságának jóváhagyása után lép életbe 14. napon belül.

Budapest, 1971..... hó 22-n.

MAGYAR FILMGYÁRTÓ VÁLLALAT

[Signature]
Film producer
Könyvtár
Székhely: [Address]
Tel.: [Phone]

A fenti levélben foglalt megállapodás létrejöttét igazolom és annak tartalmát magamra nézve is kötelezőnek ismerem el.
Kmf.

Szül.hely,év,hó,nap: Sárísáp 1926. IV. 14
Anyja neve: Kiripoldi Emília Sz.ig.sz.: 71-2-106218
Jelenlegi munkahelye: Bánya

Vass József filmes szerződése

A térségben forgatott filmek (Szomor, Gyermely, Gyarmatpuszta nélkül):

Életjel (1954) – Fábri Zoltán – Dorog
Az arc nélküli város (1960) – Fejér Tamás – Dorog
Az ígéret földje (1961) – Mészáros Gyula – Sárisáp, Annavölgy
Mondd a neved (1967) – Zsurzs Éva – Annavölgy
Legenda a páncélvonatról (1968) – Zsurzs Éva – Annavölgy
Az ötös mező (1970) – Wiedermann Károly – Annavölgy
Jöjjön el a te országod (1971) – Wiedermann Károly – Annavölgy
A visszhang titka (1972) – Wiedermann Károly – Dorog
Az öreg bánya titka (1973) – Fejér Tamás – Csolnok
Karancsfalvi szökevények (1975) – Fejér Tamás – Ebszönybánya-Annavölgy-Sárisáp
Nyúlkenyér (1977) – Rémiás Gyula – Dorog
A ménesgazda (1978) – Kovács András – Bajna

K.O. (1978) – Rényi Tamás – Dorog
A pártfogolt (1980-1981) – Schiffer Pál – Dorog
Szívzúr (1981) – Böszörményi Géza – Bajna
Szent Kristóf kápolnája (1983) – Nemere László – Úny, Máriahalom
Árnyék a havon (1991) – Janisch Attila – Máriahalom
Öregberény sorozat (1993-1995) – Málnay Levente – Máriahalom
A Szórád- ház (1997) – Mihályfi Imre – Máriahalom
Hosszú alkony (1997) – Janisch Attila – Máriahalom, Epöl...
Taxidermia (2005) – Pálfi György – Csolnok
Csolnoki rabtábor (2006) – Varga Ágota – Csolnok
Kojot (2015) – Kostyál Márk – Epöl...
Remény (2015) – Szirmai Márton- Csolnok
Csandra szekere (2017) – Vitézy László- Máriahalom

Cserteg István filmkutató

Az ünnep illata

Adventtől karácsony végéig a konyhákat illatos fűszerek aromája lengi be. Amellett, hogy finomabbá varázsolják ételünket és italainkat, még az egészségünkre is jótékonyan hathatnak. Íme a legnépszerűbb karácsonyi fűszerek és néhány fontos, érdekes tudnivaló róluk.

Gyömbér

Eredete: A gyömbérfélék családjába tartozik, és főként Kínában, valamint Indiában termesztik.

Íze: Enyhén csípős, zamatát a benne lévő gingerolnak köszönheti, amely hosszabb tárolás után veszít erejéből, és kissé átalakul. A gyömbér ezen túl friss, enyhén citromos és fás ízvilággal is rendelkezik.

Felhasználása: A konyhában a gumót, és nem a gyökeret használjuk fel. Nemcsak frissen reszelve, hanem szárítva, porrá őrölve is beszerezhetjük. Ha friss gumót vásárolunk, figyeljünk rá, hogy a felülete sima és feszes legyen, így a gyömbér még biztosan friss.

Egészségre gyakorolt hatása: A gyömbértea remek gyógyír télen az átfagyott lábakra, de segít csökkenteni a hányingert, és javítja az emésztést is.

Vanília

Eredete: A kosborfélék családjába tartozó, ehető orchideatermés, amely Mexikóból származik. Napjainkban elsősorban Madagaszkár szigetén, Indonéziában és a Comore-szigeteken termesztik.

Íze: Zamata az édesgyökérére emlékeztet, lágyága miatt a fűszerek királynőjének is nevezik. A legintenzívebb aromával a Bourbon vanília rendelkezik, ára ennek megfelelően drágább, mint a többi fajtáé.

Felhasználása: Maga a toktermés a vaníliarúd, amely az aromás magokat rejt. A vaníliarudak szüretelésükkor még sárgák, csak később válnak barnává, amikor a napon

szárítják őket, majd légmentesen záródó zsákokba csomagolják. A vanília aromája, amely a felszabaduló enzimek következtében alakul ki, a vanillin. Az üzletekben vásárolhatunk vaníliarudat, vagy annak őrölt formáját is, és persze kivonatát is. Itthon leginkább vaníliás cukor formájában adjuk a desszertekhez.

Egészségre gyakorolt hatása: afrodisziákumnak tartják, ezen felül szabályozza a gyomorsav termelődését, fokozza az étvágyat, és erősíti a beleket.

Fahéj

Eredete: A fahéjfa a babérfélék családjába tartozik, szármaszasi helye Dél-Ázsia. A ceyloni fahéj Sri Lankáról, a kasszia fahéj Kínából, a padang fahéj pedig Indonéziából ered.

Íze: A földes-fáj és édes aroma számos édes ételnek összetéveszthetetlen ízt ad. A három fajta között vannak ízbeli különbségek: enyhén édes, kiváló minőségű a ceyloni fahéj, ami egy drágább fajta; a kasszia fahéj (amit kínai fahéjnak is neveznek) kevésbé finom, kicsit szúrósabb és

intenzívebb ízű, a padang fahéj a ceylonihoz hasonló, de íze markánsabb.

Felhasználása: A konyhákban jól ismert fahéj a fahéjfa belső kérge. Vásárláskor válassza a kicsit sápadtabb színű fahéjrudakat, mert ezek a jobb minőségűek. A különféle fajtákat könnyű felismerni. A kasszia fahéjrudak egyöntetűen vastagok, a ceylniak inkább több rétegből állnak.

Egészségre gyakorolt hatása: Baktériumölő, vírusölő, ezért előszeretettel alkalmazzák a megfázás kezelésére, továbbá kiváló görcsoldó.

Szegfűszeg

Eredete: A szegfűszeg a mirtuszfélék családjába tartozik. Eredeti őshazája Indonézia. Manapság világszerte számos helyen termesztik.

Íze: Intenzív, édes-fűszeres és enyhén égető, kesernyős. Karakteres ízét magas illóolaj-tartalmának köszönheti.

Felhasználása: A szegfűszeg a szegfűszegfa pirosuló virágbimbói, amelyeket addig szárítanak, amíg azok meg nem sötétednek. A legillatosabbak a fiatal bimbók. Az üzletekben egészben, vagy porrá őrölve is beszerezhetjük. A jó minőségű őrlemény sötétbarna színű. A homokszínű árnyalat arra utal, hogy a virágzat szárát is beledarálták. A friss szegfűszeg elsüllyed a vízben, és ha megnyomkodjuk, kissé olajos.

Egészségre gyakorolt hatása: Régi házi praktika a szegfűszeg fogfájásra történő alkalmazása, a fűszer ugyanis enyhén érzéstelenít és gyulladáscsökkentő hatással is rendelkezik.

Szerecsendió

Eredete: A szerecsendiók családjának névadója, a mely szerte a trópusokon megtalálható.

Valójában nem dióról van szó, hanem a kisméretű örökzöld fa húsos termésének magjáról.

Íze: A szerecsendió íze domináns és nagyon jellegzetes, kissé borsos, csípős, friss. A szerecsendió-virág a magkö-

peny, amelyet szintén fűszerként árulnak. Ennek íze sokkal erősebb, mint a magé.

Felhasználása: Remekül illik a burgonyás, sajtos, karfiolos, süttőtökös ételekhez. A besamelártás alapfűszere. De egyes szárnyasból készült fogások, sőt, még kolbászok fűszerezésére is előszeretettel használják.

Egészségre gyakorolt hatása: Kis mennyiségben alkalmazva jótékonyan hat étvágytalanság esetén, de a reumás fájdalmakat is enyhíti. Csillapítja a fájdalmat, a köhögést, kedvezően hat a vérnyomásra, fejfájásra, szédülésre.

Csillagánizs

Eredete: A zárwatermők törzsébe tartozó csillagánizs Dél-Kínából származik.

Íze: Az ánizséra emlékeztető ízét a benne lévő anetolnak köszönheti, amely illóolajának összetevője.

Felhasználása: A csillag formájú termés 6-10 kis kapszulából áll össze, amelyben a magok találhatóak. Illóolaja a nem a magokban található, hanem a termésben.

Egészségre gyakorolt hatása: Köhögéscsillapító, oldja a letapadt váladékot. Támogatja az emésztést, valamint víz-hajtó tulajdonsággal is rendelkezik.

Ánizs

Eredete: A zellerfélék családjába tartozó ánizs a Földközi-tenger mediterrán partjain őshonos növény. Hazánkban is termeszthető, csak sok melegre és tápanyagra van szüksége.

Íze: Az édesgyökérhez hasonló, virágosan édeskés ízvilágú.

Felhasználása: A konyhákban előszeretettel alkalmazott ánizsmag tulajdonképpen nem mag, hanem a termés. Adhatjuk mártásokhoz, süteményekhez, kekszekhez.

Egészségre gyakorolt hatása: Az ánizsból készült illóolaj – a benne lévő anthenolnak köszönhetően – görcsoldó, köptető és emésztést segítő tulajdonságokkal bír.

Forrás: www.mindmegette.hu

Milyen borok kerüljenek a karácsonyi ételek mellé az asztalra?

„Bort csak mértékkel és tartózkodással szabad fogyasztani. Ha mérték a vödör, akkor tartózkodás az asztal alatt.”

Visszaemlékezés:

2012. október 6-án újszerű szervezésünk volt Sárísápon a **Bor- és Gasztronómia Napja**. **Dr. Csizmadia András**, a Budapesti Gazdasági Egyetem Vendéglátó- és Idegenforgalmi kara docense, gasztrofilozófus tartott előadást „**A borgasztronómia alapjai**” címmel. Megtudhattuk az előadótól, milyen ételhez milyen bort illik fogyasztani, azaz milyen ételhez milyen bor dukál.

Minden vidéknek érdemes megtalálnia azokat a helyi borkorcsolyákat, fogásokat, melyek a legjobban illenek a helyi borokhoz és fordítva. Ehhez nyújtott segítséget Magyarország egyik legismertebb borgasztronómusa, aki előadásában az alapvető étel-bor párosítási szabályokat ismertette egy-két példával is szemléltetve.

De nem mindegy, hogy milyen ételhez milyen bort választunk! Egyre kevesebben vannak azok, akiknek mindegy, hogy mit isznak egy adott ételhez. Az élet minőségéhez hozzátartozik az étkezéseink minősége is. Az üzletek polcain palackok százai illegetik magukat. De melyiket válasszuk e bőségből, ami illik az ételünkhöz, ugyanakkor megbízható minőséget jelent. Könyve, az „Étel – bor iránytű” segít megtalálni az adott ételhez megfelelő borokat.

Másik könyve a Niksz Gyulával közösen írt „Ételeink s illő boraink harmóniája”. Fő mondandója, hogy bármilyen jó étel élményét sokszorosára fokozhatja a hozzá jól választott ideális bortárs. Sajnos még mindig kevesen vannak tisztában ennek jelentőségével, s így önmagukat fosztják meg fontos élvezetektől. A minőségi életre való áttérés egy bizonyos pontján egyszer csak eljön az az áldott pillanat, amikor felmerül a fontos, **nagy KÉRDÉS „mit igyunk ehhez a ...???-hoz”**. A kérdés tehát előbb-utóbb felvetődik, majd lassan magától értetődővé lesz.

Lassan elérkezett az ideje, hogy az elmúlt évtizedek mennyiségi szemléletéről áttérjünk a minőségire, lehetőleg minden területen, így az étkezésben és az italfogyasztásban is. **Álljunk meg néha rövid időre, és az egyformán rohanó hétköznapiakat szakítsuk meg egy-egy ünneppel.**

Az ünnephez hozzátartozik az elegánsabb öltözet, a szebben terített és díszített asztal, a választékosabban megkomponált többfogásos menü, amelynek fontos alkotóeleme a megfelelően kiválasztott, hűtött és felszolgált ital.

Az élet harmóniájához hozzátartozik az ünnepek harmóniája.

Karácsonyi étel – bor párosítások:

Előételek: A **poGácsákhoz** és egyéb sós ropogtatni valókhöz könnyed, alacsony alkoholtartalmú **fehérborokat** érdemes fogyasztani. A **pástétomok** esetében azonban más a helyzet: itt – kiemelten a libamájpástétom esetében – kiváló választás lehet a tokaji száraz **szamorodni**.

Halászlé: a legtöbben rögtön egy könnyű fehérborért nyúlnának. Ám a paprikás, fűszeres halászléhez bátor szívvel választhatunk a vörösborok közül is. A legjobb egy szekszárdi **kadarka**, de kitűnően illik hozzá egy **kékfrankos** is, vagy bármilyen **siller** bor. Ha mégis a fehérenél maradnánk, akkor egy testesebb pannonhalmi vagy móri **rizlinget** ajánlunk.

Rántott hal: inkább illik a könnyű fehérbor, jól megy

ehhez az ételhez egy mátrai **cserszegi fűszeres** vagy a **sárgamuskotály**. Ha a köret mellé nem saláta, hanem „nehézebb”, például burgonyapüré vagy hagymás tört krumpli, akkor egy könnyedebb **vörösbor** is remek választás lehet.

Töltött káposzta: a magyar gasztkultúra egyik zászlóshajójának, a karácsonykor is sokaknál asztalra kerülő töltött káposztának méltó társa lehet az **olaszrizling** vagy a **chardonnay**, esetleg **furmint**, főleg a sertéshús és a savanyú káposzta dominanciája miatt. Bárhogy is döntünk, arra mindenképp érdemes odafigyelni, hogy zsírossága és fűszeressége miatt válasszunk ehhez a fogáshoz egy nem túl savas fehérbort.

Diós-narancsos kacsasült: mellé könnyű, viszonylag visszafogott tanninokkal rendelkező vörösbor dukál, elmentetben a többi szárnyással. Jó választás lehet egy alacsonyabb tanninú, savtartalmú **pinot noir** vagy **merlot**, főleg ha erősebb fűszerezéssel sült az ételünk. Ha jobban szeretjük a fehérborokat, akkor válasszunk a **hárslevelűk** vagy a félérszáz borok közül, mint amilyenek a **somlói juhfarkak** közt is találhatóak, vagy a kunsági borvidékről a **generosa**.

Báránysült: valódi ünnepi étel, amihez természetesen hasonló kaliberű bor dukál. Erre a célra jó választás lehet egy **merlot**, ami egy viszonylag testesebb, komplexebb bor magasabb alkoholtartalommal. A **merlot** az egész világon ismert, nagy mennyiségben termelt és kedvelt francia fajta, ami Magyarországon is otthonra talált, többek között Szekszárdon is. Zamatossága, lágyága, bársonyos savassága, mérsékelt tanninjai jó alapot adnak arra, hogy fajtabort készítsenek belőle, de kiváló alapanyaga az igazi nagy cuvéeknek is.

Sült pulyka: a komoly méretű háziszárnyas húsa nem mondható karakteresnek, a fogás összehatását ezért leginkább a töltelék jellege adja meg. A pulykahús mellé könnyű félérszáz vagy féledes **fehérbor** passzol, de egy hasonló tulajdonságú **vörösbor** is illik.

Vegetáriánus főételek: a kiválasztott bor ne legyen túl testes, ellenben egyensúlyban legyen az adott étellel. A zöldséges gnocchi és a rántott cukkini ízvilágához egy nem túl savas fehérbor, például egy balatoni **olaszrizling** illik.

Mákos guba és diós/mákos bejgli: a guba mindenkinek megy, de a bejgli elkészítése nem egyszerű feladat. Ha jól sikerült, akkor azért, ha pedig nem annyira, akkor azért érdemes leöblíteni egy jó hazai borral. A mák és a dió kesernyős ízét remekül ellensúlyozza egy féledes tokaji **sárgamuskotály** vagy a **hárslevelű**. Aki ezeket nem szereti, az kipróbálhat az édességekhez egy fiatal, gyümölcsös vörösbor is.

Schummel Tamás
elnök

Annavölgy és Sárísáp Kertbarátainak és Borbarátnőinek
Egyesülete borokban gazdag Karácsonyi Ünnepeket
kíván falvai lakóinak!

Az Egyesület 2021. évi működésének támogatói:

Szükségünk van a fákra

„Az erdő nem azért van, hogy szolgáljon minket! Inkább bölcsen meg kell értenünk a működését, és hálásan elfogadni jótéteményeit.” (Jane Goodall)

A természetben semmi sem állandóbb, mint a változás. A változás természetes következménye annak, hogy fajok jönnek létre, és pusztulnak ki. Az elmúlt félmillió évben ötször történt meg, hogy a fajok száma drámai módon csökkent. Napjainkban egy ritka földtörténeti esemény okozói és egyben résztvevői vagyunk. Ez nem más, mint az emberiség öröksége a 6. kihalás (Kolbert, 1996). Ez az ember uralta új korszak (antropocén), mely olyan rétegtani ismertetőjeleket –nagy mennyiségű műanyagot- hogy majd hátra, amelyek olvashatóak lesznek még évmilliók múlva is. A környezetváltozás során - mely jelenleg elsősorban az éghajlatváltozásban nyilvánul meg- a nagy tűrőképességű szervezetek elszaporodnak, de a mindenre kiterjedő sokszínűség elvész, azaz csökken a biodiverzitás.

Különleges korban élünk, de talán még tehetünk valamit. Ez óriási felelősség és a jövőnk függ attól, hogy képesek vagyunk-e cselekedni! Az életünk valamely területén – társadalomban, gazdaságban, politikában - gyökeres változásra van szükség ahhoz, hogy sikert érjünk el. Cselekednünk kell, és ebben nagy segítségünkre lehetnek a fák. A fák élőhelyek, nyersanyagok, jelentős oxigéntermelők, hatékonyan kötik meg a port és a szén-dioxidot, sőt még érdekesek is.

A Földön jelenleg 46%-al kevesebb fa él, mint 12.000 évvel ezelőtt, amikor a mezőgazdaság még gyerekcipőben járt. A fák moduláris felépítésű törzs és ágrendszerében rekeszekre tagolható élő növények. Jelenlegi tudásunk szerint több mint 60.000 faj ismert. Moduláris szerkezete révén szerveinek száma nem korlátozott, képes testét átrendezni a változásoknak megfelelően (pl.: megbetegedés esetén a beteg ágaktól vagy részekről megválnak, újat növesztenek helyette). A fák az elpusztult részeit elszigetelik, lerekesztik az egészséges szövetektől!

A növények gyűjtik be a napfény energiáját, és biztosítják a többi élőlény számára. A növények a talajból felvett vízből és tápanyagokból, valamint a levegőből felvett széndioxidból fotoszintézis segítségével állítják elő a cukrokat. A cukrok keményítővé alakulhatnak, melyek az energiatárolás szempontjából hatékonyabbak. Ezek a tartalék energiák komoly üzleti alapokon nyugvó cserekereskedelem értékörző valutáját képezik a növények és a mikorrhiza gombák között. A rendelkezésre álló cukrokat bármikor „eléggethetik”, ha energiára van szükség. A növény leveleire úgy kell tekintenünk, mint a világ legrégebbi, leghatékonyabb, és legvékonyabb napelem paneljei; melyek azért vékonyak, hogy nagy legyen a felületük, amelyre ráesik a napfény.

A fák, mint egyedek helyhez kötött mivoltukhoz messzemenően alkalmazkodtak, de környezeti tényezők tartós változása vándorlásra is készítheti őket. Természetesen a fák nem tudják kiszakítani magukat a földből; de mint fajok a kihívások hatására nemzedékről-nemzedékre terjedhetnek a jobb adottságú területek irányába. Ezt jól példázza egy, az Egyesült Államokban történt vizsgálat, melyet 86 faj bevonásával végeztek, és amely eredményei azt mutatták, hogy a vizsgálatokba vont fajok évtizedenként 15 kilométert tettek meg. A fák hangját és nyelvét az emberiség csak az utóbbi időben kezdi meghallani, de néhány megszállott tudós révén még az is elképzelhető, hogy meg is érthetjük majd a „mondanivalójukat”. A fák nyelvének megértésében nehézséget jelent, hogy a fáknál máshogy telik az idő. Egy-egy fa több száz, sőt ezer évet is élhet. A ma ismert legidősebb fa egy simatűjű szálfásfenyő a kaliforniai Fehér-hegységéből, melynek életkora kb. 4850 év. A fák életük során kommunikálnak, csemetéket nevelnek, segítik, figyelmeztetik egymást. A törzs-és ágsérüléseiket sajátos módon kezelik, hozzájárulnak a csapadékképzéshez, sőt a legújabb kutatások alapján bizonyítást nyert, hogy még alszanak is!

A fák gyökerei természetes körülmények között mikorrhizás gombák hálózata révén összeköttetésben állnak. Egyes elméletek szerint a mikorrhizás szimbiózis 700 millió éve járul hozzá a növények szárazföldi megtelepedéséhez. Ezek az összeköttetések segítik az információáramlást, táplálékot juttatnak egymásnak, felhívják a figyelmet a kórokozók, kártevők jelenlétére, információ hálózatot tartanak fent. Ezt a hálózatot úgy kell elképzelni, mint a mai internethálózatot a saját életünkben. Az emberiség nagy találmánya a világháló tulajdonképpen már százmillió évvel ezelőtt is létezett, amit ma, talán Plant Wide Webnek is nevezhetnénk.

A növények közel 90 %-a él szimbiózisban mikorrhiza képző gombákkal. Egyikük sem képes a másik nélkül életben maradni. A gombák vizet és tápanyagot gyűjtenek a talajból, cserébe a növények a - fentebb említett módon előállított- cukrokkal fizetnek érte. Jogosan merülhet fel a kérdés, hogy miért természet a növény gombákat, ahelyett, hogy inkább több gyökeret növesztene? A természet mindig egyensúlyra törekszik. A gomba létrehozása kevesebb energiát igényel. Amennyiben a növényekről mesterségesen gondoskodunk (műtrágyázás, öntözés) nincs oka energiát fektetni a gomba természetébe, leállítja a cukrok áramoltatását.

A bükkösökben jól megfigyelhető, hogy az idősebb faállomány mellett megannyi ujjnyi vastagságú, bokor méretű kis bükk csemete él, meglehetősen nagy egyed-számban. Valamennyien arra várnak, hogy fényhez jussanak. Életben maradásuk az anyafától függ, mely a gyökérzetten keresztül tápanyaggal látja el. Meglepő, de

némelyik mérete ellenére akár 40-50 éves is lehet.

Mi értelme lehet annak, hogy a rendelkezésre álló erőforrásokért (fény, víz, tápanyag) küzdő fák segítik konkurenciájuk életben maradását? Egy fa önmagában nem képes kiegyensúlyozott helyi klímát kialakítani. Az erdő viszont igen. Komplex ökoszisztémát alkot, csillapítja a szélsőséges hőmérséklet hatásait. A közösséget mindenáron fenn kell tartani. Együtt könnyebb!

Egy látszólag mozdulatlan nagy tölgyfa kérge alatt hatalmas anyagtranszport zajlik. Éves szinten akár 150.000 liter vizet is párologtathat. Szállítónyalábjaikban a nedvkerítés 5-6 méter / órás sebességgel történik, ez közel duplája egy átlagos éti csiga sebességének. A csapadék 40 %-a átlagosan növényi kipárolgásból származik.

A legtöbb élőlény alkalmazkodik a nappalok és éjszakák változásához. Egy magyar – finn - osztrák kutatócsoport infravörös lézerszkennelvel vizsgálta, hogy mi történik a fák lombjával, ha leszáll az éj. A lézerszkennel néhány milliméteres ponttal a másodperc törtrészeig megvilágítva tapogatja végig a fák alakját. Beigazolódott, hogy a fák levelei és az ágai is lejjebb ereszkednek éjszaka, akár 10 cm-el is. A leereszkedő levelek és ágak csökkentik a lombkorona térfogatát, így jobban megőrzi azt a néhány tized fok meleget, segítve ezzel a hideg elleni védekezést. Emberi hasonlattal élve összehúzza magát.

Az épített környezetünkben élő fák telepítésekor az emberek elvárásainak harmóniában kell lennie a fák minimális ökológiai igényeivel, ez komplex szakmai gondolkodást, és hosszú távú szemléletet tükröz. Lakott területen a fák rengeteg természetestől eltérő hatásnak vannak kitéve; ökológiai szempontból többszörösen hátrányban vannak a természetes élőhelyükön élőkkal szemben. A megfelelő alkalmazkodóképességű faj- és fajtaválasztással, az életkörülmények javításával, folyamatos ápolással, faápoló szakemberek bevonásával ember-környezet kapcsolata nagymértékben javítható. A fák telepítése nem ér véget az ültetéssel!

A fák lombkoronája akár 8 Celsius-fokkal is csökkentheti a nyári hőmérsékletet, mely az évről évre növekvő számú extrém átlaghőmérsékletű napok átvészélé-

A gerecsei Öreg-tölgy a világhálón is elérhető: A nagy fafilm főszereplője. Vegetatív időszakban 24 óra alatt annyi oxigént állít elő, amely 50 ember számára elegendő.

sében rengeteget számíthat.

A fának nemcsak ára, hanem értéke van. Régebben a fa értéke megegyezett a fa árával. Mára a faérték számítása Magyarországon jó néhány köztes számítási metódust követően a Magyar Faápolók Egyesületének útmutatásának alapján történik. Figyelembe véve a fa fajtáját, korát, általános egészségi állapotát, annak fenntartási költségét, megfelelően árnyalja a fák védettségét és településen belüli elhelyezkedését. A fák nyilvántartása lakott területen fakataszterben történik. A fakataszter egy leltár, ahol feltüntetésre kerül a felvett fák neve, azonosító száma, helye, főbb alapadatai, állapota, környezete. Digitalizált rendszerben segíti a szakemberek faápolási munkafolyamatainak szervezését. A fakataszter elkészítését kormányrendelet szabályozza 147/1992 (XI. 6.), teszi elengedhetetlenné, hiszen csak akkor tudunk értéket számolni, ha ismerjük az alapadatokat. Bár a kormányrendelet jövőre 30 éves, a gyakorlati megvalósításában még bőven vannak hiányosságok.

Fontosnak tartom, hogy a faápoló, favizsgáló szakemberek a szakmai feladatok elvégzése mellett a végzett tevékenységüket a lakosság felé is kommunikálják.

A fáknak nincs szüksége az emberekre, az emberiségnek viszont szüksége van a fákra. Vigyázzunk rájuk!

Molnár Tibor
faápoló és favizsgáló szakmérnök

Szerkesztők: Jurásekné Pfluger Éva, Knyazovics Edina,

Ligetiné Vass Éva, Takácsné Molnár Anikó

Felelős kiadó: Kollár Károly polgármester

Nyomdai munka: Táltos Nyomda, Győr - **Tördelés:** Kollár Gábor János - ISSN 2062-9303